

Quarentem nemo reprehendit iuste, si tamen in fide firmissimus quaerat. S. AGUSTIN'ek: De Trinitate I, XV, 28, 51.

Egibilla ari danari iñork elioke errietarik egin bear siñesmen sendukoa ba'da.

Idazteunerako Aita Santuaren Batzordeak, orain illabete batzuk (1), argitaratu zun idazti bat Ebanjelioen isturitasunaz. Aldi bertan Frantzi'n Aita Xavier Leon Dufour s.i.'k azaldu zun beste liburu bat gai bera erabilliaz. Eta banaka banaka artikulu ta idazti asko gai berari buruz. Oso gaurkoa degu, bada, atzalgai au. Eta garrantzi aundikoa, jakifia.

* * *

Ez dut uste¹ gauza berririk esango dutanik, baña, bear bada, bai bateratu or ta emen arki ditutan siñespide edo argumentu batzuk. Ezta kit ere nolako indarra dutenik. Obeto esan: badakit danak indar berdifeko siñespideak ez dirala, baña ez diot oraindik antzik ematen nolako ezperdintasuna dutenik. Orregatik siñespide bakoitzaren indarra bakoitzak pentsa ta bereizi beza.

Beste oartxo bi oraindik: lenena, ezarkifian azalduko detala laburki badare, nola ulertu bear dan Ebanjelioen isturitasuna. Bigarre-na, Joan'en Ebanjelioa oraingoz,

(1) Ecclesia n, 64'ko V'ko. 30'ean. 738-738 orrialdetan dago agiri osoa.

EBANJELIOEN

EGIAZ

BAZTARRIKATAR DANIEL

—askoz ulergaitzagoa baitda—, alde batera utziko detala.

EBANJELIO USTARIEN KONDAIRA

Irizpidizti edo kritika, batez ere, Frantzi'ko Ilustrazioa deritzan aren aldian jaio zitzaigun. Kontu euki dezagun, bada, sorleku ta asiera au.

SPINOZA, judua, izan gendun Ebanjelioak aztertu zitun lenenetakoa. Bere iritziz sortaldeko idazkeraren eredu bat besterik ez dira: beti erlijioa toki guztietan ikusiaz eta arrigarria dan guztia miraritzat joaz. Orregatik, bada Ebanjelioko mirariak-eta ipui batzuk besterik ez dira.

Kristauen artetik, —protestantea izan zan bera—, REIMAR degu lenen Ebanjelioen kontra asi zana. Kristo gezurtitzat salatzen du "irizur ustaria", —teoria del fraude, gazteleraz—, asmatuaz. REIMAR'en iritziz Jesukristo gezurti bat besterik etzan izan. Judai'ko errege izan nai izan zuan, baña gauzak oker atera zitzaizkion eta erail egin zuten. Gero, bidali edo apostoluak Kristo'ren gezurren jarrai zioten obeto bizitzeko asmoan, eta orregatik asmo gaiztoz Ebanjelioak idatzi.

Etzan erreza kristau onak ustari oni jarraitzea, eta orregatik Reimar'en ustaria osorik jaurtitzeko ustariaren utsuneak betetzeko, GOTTLOB'ek Izadi ustari deritzana, —teoria naturalista, gaztei-

eraz—, bota zun mundura. GOTTLLOB'en ustez Ebanjelioko danak izadia eredu erabaki ta adierazi bear dira. Esate baterako: Jesus ur gañean ibilli zanean, ur gañean omen zebillan arkaitzetan zebillalako. Eta Petri'ri ondorentxeago eraso zionean fede gutxikoa zalako auxe bakarrik esan omen zion: "Petri, ortik ez. Arkaitzetik ni bezela, bestala ondoratuko zera len bezela berriz ere" (j?).

Ustari oei bide berri bat STRAUSS'ek egin zien. Sikolojia oñarriztat jarririk, Alegi ustari, —teoria del mito, gazteleraz—, asmatu zun. Erlijio baten asmatzalea, dio berak, iltzen danean bere jarraitlleak zeruratu egiten dute. Orixe bera gerta omen zitzaizen lenengo kristauei ere. Bi oztopo aurkeztu zitzaizkion baña: Nola ziteken ain aguro alegi aukeratu? Eta nola ziteken juduen artetik sortu Jainko irukotxa, edo ta beintzat bikotea? Bere ustaria aurrera eramateko, ordea, Nizea'ko Konzilioraño atzeratzen ditu Itun Berriko idatzi batzuk eta...

Oso egunekoa zala Hegel sortu zan Tubinga'ko Ikastola. BAUR izan zun eraikitzailea. Hegel'en ustari irukotxari jarraituaz, berak ere iru zatitako aldakera bat Ebanjelioen ispillu jartzen du: Lenengo, judu joera bat izan omen zan ikasleen artean, Petri'k erakutsia. Ondoren jentill joera, Paulo buru zutela. Eta azkenean biak batu omen ziran. Lenengotarren ebanjelaria

Mateo izan zan, bere ustez. Lukas bigarren joerarena. Eta Markos'ek batu omen zitun etsai biak.

Naiz eta asko erreztu, ustari auek onelakoak diralarik, ara geiena eragin dun ustaria. Ustari onek batzen ditu, edo gutxienez beintzat, aurreko ebanjeliozaleen oztopo ajolatsuenen bilduma egiten du. Orregatik BULTMANN'en ustariako korapilloak azkatu edo ebakitzen ba'ditugu, Ebanjelioen egia, isturitasuna, argi ta garbi azalduko zaigu.

BULTMANN ETA ENTMYHOGISIERUNG

BULMANN'ek batez ere Strauss'i jarraitzen dio. Orregandik dator kio bere Alegi ustaria. Eta beste puzka bat era isturiari, —historia de las formas—, zor dio.

Ustari au ondo ulertzeko iru lengai edo elementu gogoan euki bear ditugu:

a) Ustarian ertsita dagon era isturiaren azterketa.

b) Filosofi sustraiak. Batez ere adimenkeri edo razionalismoa eta dankeri edo esistenzialismoa.

d) Eta asmoa. Au da, gaurko eraz Ebanjelioa aditzea.

Alegia, berriz, onela adierazten digu berak: Alegia da "mundukoa eztana, munduko era azaltzea... Jainkoaren urrutitasuna, traszendentsia, urrutietan bai lego jartzea... Eta Jainko gurtza: gogozkoak irixteko gogozkoak eztiran egintza batzuk".

Orregatik ondo berezi bearrekoak dira asmoa, —orain dana—, eta kerigma edo irakaskintza, —esaera, gure asateko eran; alegia, Bultmann'en mintzaeran—.

Adibidez: Gizona munduari geiegi lotzeko arrixkuan bizi da, aragi munduari itsasita, Itun Berriak dionez. Baña, munduari gizona lotzen danean, gizonak nortasuna, beretasun sakonena galtzen du. Orduan, nolabait, bere burua azka bearean dago. Nola baña? Sifismentaren, fedearen, bitartez. Eta segurutasuna bakoitzaren segurtasunari uko egitea da: Jainkoaren graziari bere burua eskeintzea.

Onela, bere ustez, graziak pekatua barkatzen du, eta gizona, pekataria, azkatu, erosi. Graziak benetako izatera atera zabaltzen dio gizonari, pekatu ikusten danari eustea besterik ezpaita.

Beraz:

1.—**Kristo'k ez gindun bere Odolez erosi**, —au alegi bat besterik ezta—, Kristo'k oso osorik Bere Burua Jainko eskuetan jarri zun. Egintza oni deitzen diogu Erosketa edo Rederzioa. Onela gudan ere egiztuko da Erosketa: geure buruak oso osorik Jainkoaren eskuetan jartzen ditugunean.

2.—**Kristo'ren Berpizkundera**, berriz, gure biotzetan oraindik ere Kristo bizi degula edierazten digun alegi bat besterik ezta.

3.—**Kristo nolakoa zanik benetan eztakigu.** Lenengo kristau bazkulari etzizaion ardurarik gauza au jakin ala ez. Guri ere etzaigu ajola bear. Naikoa degu Kristo'k zer erakutsi zigun jakitea. Orregatik siñismeneko Kristo'tik berez izan zaneko Kristo'ra eztago biderik, pasaezifieko amiltegi bat daukagu biartean eta ezin genezake jakin segurki Kristo nolakoa izan zan.

4. — **Ebanjelioak siñismenaren egintzak dira.** Siñismenetik siñismenerako, —ex fide ad fidem—, sortuak. Eta ez egitiak, —isturiari dagokionez, jakifia—, ez asmoz, —sinismena elburu baitzuten—, ezta idatziz ere. Isturia eta sinismena ezin ditezke batu, elkarren etsai amorratuak dira-ta. Siñismendunak naita ere ezin lezake isturirik egin, bere sasiustez isturia naasiko baitdu.

5.—**Ebanjeloek ez dute egille berezirik.** Lenengo kristau fededunak danen artean asmatu, egin zituzten. Kristo siñistu zuten, eta orregatik, bere siñismen utsez Kristo beren eran eratu. Eta eratu ere ez nola nai: Lenengo kristauak Pazku zorionetik gauzak erabakiaz egin zituzten Ebanjelioak. Kristau lenengo oen bazkuna asmatzallea eta errikoia zan, bada.

EBANJELIOETAKO ISTURIA

Azka bearreko korapillo gogorren eta naasiena auxe degu: Nola igaro

siñismeneko Kristo'tik isturi'ko Kristo'ra dagon amiltégia? Ontarako Isturi Erari ekingo diogu, "desalegiketa", —desmitologización, gazteleraz—, baño gogai edo ideia zabalagoa baitda.

Ontarako oraingo, —ez dut esaten egiak diranik ala ez—, ontzat artuko ditugu xedera irizteko BULTMANN'en aterakizun auek:

a) Aurretik egiñak edo asma-tuak zeuden zatiaz egindako bildumak dira Ebanjelioak. Eta, jakifia, kristau bazkunean sortuak.

b) Kerigma, —irakasketak—, dira; ez benetako kondaira edo isturia. Eta idatzi ere, Pazku alaitasuna bide idatziak.

d) Eta azkenean eztitzagun Ebanjelioak benetakotzat artu. Au da: Jo dezagun Ebanjelariak etzira la ez Markos, ez Mateo eta ez Lukas. Liburu askotan bide ontatik joan oi da siñispidea, baña soilik Ebanjelioen egitasuna probatzeko aski eztalakoan nago. Siñispide orrek egintzak gertatutakoak bezela damazki, bai, baño ez ote da gero ori kontatzeko, irakasteko bideren bat, Bultmann-ek-eta diotenez? Kristo berak ere sarritan alegin bidez irakatsi zien ikasleei, eta len aitatutako ebanjeliozaleak alegienda bidez irakasten dutela zeru bidea diote, ebanjelariak.

Auek onela diralarik, iru gauza egizatzen ba'ditugu, naikoa dala elburua irixteko usten dut. Auek dira:

1.—Ebanjelioak sortu izan zira-neko kristau bazkun artakoak

- a) bene benetako ardura zuten gertaerak, gertatuta bezela jakiteko.
- b) bazkun ura etzan edozer muduz gauzak asmatu ta egiten zituna.
- d) zeukaten sifismenak, kristau sifismena dalakoxe, etzun sasitu, iruzurtu, kondaira, naiz ta pittin bat gauzak aldatu ba'zitun ere.

2.—Ebanjelioen barren azterketan arkituko dugu gauzak kontatzeko nolako ardura zuten, naiz ta idazkerari apolojetika usairen bat nabaitzen ba'diogu ere.

3.—Ebanjelioei, azkenean, beste barren azterketa bat egiten ba'diogu eta beste garai artako idaztiekin berdindu, —apokalipsis eta apokrifoekin da—, ikusiko dugu nolako isturi gogo jatorra duten Ebanjelioak.

Auek guztiak ondo arrotu ta ausnartzen ba'ditugu, orduko beste isturigilleak eta, —esate baterako Tazito ta Tuzidides'ek—, ez bezelako isturimena, indarra, dutela Ebanjelioak garbi geldituko da (2).

1.—KRISTAU BAZKUNAREN ISTURI GOGOA

Itun berritik kanpoan eztitugu

(2) Noizkoak eta zenbat eta diran lenengo eskuidatzia eta jakin nai dunak, artu beza gai auek darakilzkin edozein idazti.

garai artako testigurik. Itun Berrikoak, bafia, aski ditugu jomugara eltzeko.

a) Asi gaitzen Lk'en 1, 1-4'tik: Isturi asmo ta ardurak garbi asko daude: "Asi ta bertatik ikusle ta Itz ereile izanek jakifierazi digutenez... aztarranez guzia ajolatsu ikerri dudan neroni ere otu zait, aldikoa aldian, zuri, Teopil bikain orri idaztea, ikasi dituzunen egia dazaguzun". Lk'k, bada, "kolouzekos an ozén pasin" dalako, ematen digu bere Ebanjelioaren egia ta segurtasuna. Ez digu Lk'k bere Ebanjelioa aurreratzen igarketa batzuk diralata, ez, benetako gertaerak, au da, isturia dalako, baizik.

b) Ikusle beren testigotzak, berriz, auskalo nolako balioa zuten orduan: Bidai edo apostoluak ikus testigutza ori zeukaten osperik aundientzat. Judas'en ordezkoa aukeratzeko zebiltzala "egokia da, —zioten—, gure artean Jesus Jauna sartu eta irten zalarik, gurekin beti ibillitako norbait aukeratzea; Joan'en ukuzpenetik asita gure artetik Jesus artua izan zan egunerario egona, aren berpizteaz aitorzalle gurekin dedin" (Eg. 1, 20-21) Eta zeingi edo adierazgarri au azaltzen dute apostoluak beren bidalguntzaren enparau edo garantirik onenentzat. (ikus: Eg. 2, 23; 5, 15; 10, 39-eta).

d) Ebertainrei eskutitzak, berriz, irakasketen enparutzat "Ipoton akousanton". —entzuleen aitorrez—,

sendotuta eldu izatea dakar. (Eb. 2, 2-3).

Era berean sarritan agertzen da gauzak diran bezela konta nai ori. Paulo'k garbi asko berezten ditu Kristo-ren da bere itzak. Ikus, adibidez, Korinto'koentzat lenengo eskutitzean: "nik ez, Jaunak baño..." (1 Kr. 7, 10-12) eta "nik dasaiet, ez Jaunak". Kristo'ren Piztuera, berriz, danen jakifikio gertaeratzat jartzen du beste toki batean, (1 Kr. 15-eta). Gertaeratzat gero, ez uste edo sifismentzat bakarrik. Eta eskutitz bertan Paulo'k bere bidalguntza sifispidetzen du berak ere Kristo piztuta ikusi zula esanaz (1 Kr. 9, 1).

Areago oraindik: Joan'ek berak ere bere ikus testigutza ekartzen du bere burua eskudun azaldu nai dunean (Jn. 19, 35; 1 Jn. 1, 15).

Baño batez ere Korintokoei lenengo egin zien eskutitzean, 15'garren kapituluan, dakar Paulo'k bere isturi zaletasuna: "gero bosteun senide baño geiago batean, —ikusiz zuten—, aietako geienak oraindik bizi, batzu, berriz, il dirala" (1 Kr. 15, 6). Zer esanik eztago aitapen au zuzen zunenean Bultmann'en aurka dijoala: Paulo'k Kristo benetan piztu zala esaten digu, eta aitortza au egiztatzeko bosteun da geiago testiguri ots egiten die. Garbi dago, beraz, lenengo kristau bazkunak, —Bultmann'ek ala ez uste arren—, etzula ain azkar ta ain errez Kristo'ren Pizkunde sifisten.

Orregatik eskatzen zitun sifispede ta testiguak!

Benetan, bada, lenengo kristaukek edozer moduzko isturiak errez sifistuz ez ezik, gertatutakoak eskatzen zituzten sifisteko. Eta ara zertaraño beartzen zituzten beren gidariak:

a) irakasteko irakasleak, Kristo beren begiz ikusi izan bear zuten (ikus lenxeago)

b) apostoluak berak, beren begiz ikusi zituztenez, konta bear zituzten gertaerak (ikus lenxeago).

d) eta lenengo kristau bazkunak, berak ere, gauzak ziranez jakin bear zitun, eta ez bere sifismentari egokiena zitzaionez bakarrik (ikus lenxeago).

Eta ardura berdifa agertzen da gero ere Askitz edo Tradizioan. Iñorren aitapenik bear ote dugun nago gauza erabakitzeke. Ala ta guztiz ere, ona emen Eliz gurasó batzuen testigutzak:

ORIGENES'ek: "Ebanjelioaren indar guztia bere iturburutik dator"... Eta abar (Rouet de Journal 503).

TERTULIANO'k: "Jaunak berak eman zien apostoluei... Ebanjelioaren egille izateko eginkizuna" (R. 339) "egiagoa, lenagokoa; eta lenagokoa, asierakoa; eta asierakoa, apostoluengandik datorrelako" (R. 341).

JUSTINO'k: Berdin zamar dio, baño esaera au itsatsirik "apostoluen egintzak dauzka" (R. 143).

PAPIAS, dugu, berriz testigurik onena, apostoluen urrena da-ta.

Ajola geiago zitzaion liburuak apostoluengandik datozkigula jakitea, Ebanjelioak berak zer dioten jakitea baño (R. 94).

2.—KRISTAU BAZKUNA ASMATZALLE?

Gaindu bearreko bigarren oztopoa, lenengo kristau bazkunaren arduragabetasuna gertaerak ziran bezela kontatzeko, —Bultmann'ek dionez—, dugu. Ortarako Kristau bazkuna asmatzallea izan zala esateko kezkarik ez du. Baña garbi dagoela usten dut inoiz ez tula bazkuna batek bere kasa, —bazkuna denez, esan nai dut—, ezer irazan, gauza berri ezikus bat, bertan-bera asmatu ta egin. Bai bazkunako batek. Danen artean, egille berezirik gabe, ez. Psikolojiak dionez, alde-rantziz geiago edo bakarrik: Bazkunkide geiago gauza berri bat asmatu ta egin, eta ondoren bazkunak beretzat artu ta gauza berdifiak egiten asi.

Ala ta guztiz ere, eta eman genezake dana amur emanda ere, kontuan euki bear da bazkuna apostoluak eratua zala, ez eratzeke, eta apostoluen mendean zego-la bai bere bizitzan, baita bere sifismenean ere. Erakunde ta mendetasun onen sorkaria, bada, nola nai ere, apostoluen izan bear. Erakunde ta mendetasun au bazkunak onartzen zitula garbi agiri da Itun Berrian:

a) **Apostoluek bidali zituzten Petri ta Joan Samari'ra** (Eg. 8, 14)

b) **Jerusalen'go Konzilioa bille-razki zuten alkarren irakasketa ta legeak aztertu ta berdintzeko** (Eg. 15).

d) **Paulo'k bere Ebanjelioaren bakartasuna adierazi ondoren, nola Petri'kin Antioki'n jardun zuen bere ta apostoluen Ebanjelioa berdintzen, esaten du** (Gal. 11).

e) **Eta Kristau bazkun berak zuten ardurarik aundienena langintza ontan elkarrekiko, garbi goraxeago dagonez. Lan ontan lenenak apostoluak berak ziran: "Jau-nari biotzez gogor eusteko, guziak berotzen zitun"** (Eg. 11, 23; 15, 3). Apostoluak beti "Itzaren serbitzari" azaldu oi ziran.

Argi ta garbi dago, bada, sasikeririk ia etzala posible Bultmann'ek nai dun Ebanjelioen eraketa ontan. Onek ez du esan nai, gero, Ebanjelioetan isturia bakarrik dagonik, teolojirik gabe; teologia berak ere isturia dula oifiarri, baizik.

3.—SIFISMENA ISTURI NAASTALLE?

Irugarren kozka, —Bultmann'ek dionez—, da sifismenak, —kristau sifismenak, noski—, isturia naasten dula.

Kristau sifismenaren gauzarik nagusienak, baña, ez titugu irakaskintzak, alde ta aldi batean izan gendun Gizon bat, baizik: Kristo. Eta Kristo Bera, ez gure Erosle denez, Berpiztua denez, baño.

Geroko asmaketak ematen duten gauza guzti oek, lenengo kristau gogaketan zeuden. Lenengo apostoluen irakaskintzak, —Bidalien Egin-tza ta Ebanjelioetan dauzkegunez—, beti gauza ta egintza bakarrak, garbiak, bereziak, konkretuak, ziran. Eta beren buruei testiguak deitzen diete. Beraz sekulakoa degu Ebanjelioen izakera: Isturia ta irakaskintzak batze au.

Korintitarren lenengo Eskutitzan daukagu Kristau irakaskintzako muñik sakonena, aberatsena, gozoena: Itun Berriko zatirik isturitsuena, gañera. Gertaera ortan jartzen du Paulo'k sifismenaren oifarría: **"Kristo berpiztu ez ba'da, uts duzute sifistea; orañio zuen ogetan baitzerate"** (1 Kr. 15, 17). Eta ain garbi ta segurki esandakoa gezurtzat edo sasikeritzat jotzen ba'dugu edo Paulo gezurti galanta zan, edo bestela ondo erotuta zegoen... (j?)

Beraz, Ebanjelioak isturiak ez ezik, irakaskintzak ere baditugu. Eztaukate, bada, isturiak eta irakaskintzak zer izanik etsai, aurkako, batueziñak. Leundu ditugu BULTMANN'en koskarik aundien da gogorrenak. Bein da berriz, benetako kristautasunak berekin irakasketak baño geiago Kristo daramalako, sifismenak bear bearrez isturiz ase ta gogortua izan bear du.

EBANJELIOEN BARREN AZTERKETARI BURUZ

Orainarte Ebanjelioen erakundea, antolaketa aztertu dugu. Orain egiñak artuko ditugu, —Bultmann'en nekeak alde batera utzirik—, geure kasa len ateratako ondoren edo kontzekuentziak gogortu ta sendotu ditzagun. Beraz, literaturari baño geiago Ebanjelioetako narotasunari, bizitzari, begiratuko diogu, laburki ba'da ere:

a) Sinoptikoak 70'garren urte ingurua adierazten dute:

1.—Palestina'ko izaki izkuntza, grekoen banaketa baño lenagokoa dugu.

2.—Lutelesti edo jeografiari buruz, berriz, gaurko agerkintzak Ebanjelioetan dagona baieztan dute.

3.—Isturi ta politika egintzak, Josefo isturigilleak bere kasa esandakoen berdifiak ditugu.

4.—Gizarteari dagokionez, urte aietako giroa azaltzen da.

5.—Erljio ta oitura garai artakoxeak ditugu.

b) Baña gertaera ta egintza asko 50'garren urte baño lenagokoak ditugu:

1.—Jesus'en lagunene lege ta oiturak ez dira geroko Elizakoak.

2.—Nagusi erakundea ez da garbi azaltzen.

3.—Gero gairindutako alako berez-tasun, particularismu bat nabaitzen zaie egintza ta geraerari (Mt. 10, 5; 15, 24).

4.—Illunxamar ba'da ere, jarrai-kada edo persekuzioak aitatzen di-ra.

5.—Sifismen austerik, ez dira so-matu ere egiten.

6.—Kristolojirik ezta agiri. Eta ezta soteroloji aundirik ere.

7.—Esaera ta izenkera asko ga-rai artan aiendutakoak, antziña-tuak dira: Zeru erreñua, Giza Se-mea, eta abar.

d) Auetzaz gañera zintzotasun aundia nabaitzen dugu alde guztie-tan:

1.—Egilleak, itzalean gelditzen di-ra, ez dituzte beren bururik aupatzen.

2.—Naiz ta lenengo kristau baz-kunean izen onekoak izan aposto-luak beti eztute ondoegi ertetzen.

3.—Jesus, orduko kristauak nai ez bezelakoa agertzen da sarritan: Aita baño txikiagoa, Azken Epai eguna jakiteke, Aitak zabuztua... batez ere Markos'engan. Au oso irizpide ona dugu: lenengo bazku-naren aurkako sifismenak ba'dira bazkunak asmatutakoak ezpaidira izango.

4.—Mirariak oso soil eta apalki azaltzen dira.

Eztira, bada, Ebanjelioak edozer ausnarketa, gertaeraen kerigma baizik.

Azkenean, orainarte esana itz gutxitan esateko, sasiebanjelio edo

aprokrifoekin bardintzen ba'ditugu Ebanjelioak, ikusiko dugu nolako alde duten. Orregatik Elizak lau besterik etzitun onartu (R. 503). Eta au dugu, berriz ere lenengo kristauen egizaletasuna egiztatze-ko sifispide edo probarik onena.

ONDATZAK

Beraz:

1'engo: EBANJELIOAK ISTURI AGIRIAK DITUGU.

2'garren: TAZITO-TA TUZIDI-DESI-TA SINISTU BEAR BA'DIE-GU, ZENBAT GEIAGO EBANJE-LIOEI, ONELAKO SÑISPIDEAK DAUZKAGULARIK.

3'garren: ORREGATIK, BADA, EBANJELIOEN BIDEZ KRISTO NOLAKO ZAN JAKITERA EL GINDEZKE.

EZARKIÑA

Isturitasunaren mugak auek di-tugu gutxi gora bera:

1.—Ebanjelioak eztira magneto-fonoz artutako Kristo ta apostoluen itzak: Orregatik, itzez itz eztaude Jesus'en esaerak. Areago orain-dik, ezta zailla egiztatutzea, proba-tzea, gauza bat baño geiago etzula Kristo'k esan.

2.—Ametitu genezake, eta esan dutanez, bai probatu ere, Ebanje-lariak Kristo'ren irakaskintzak pit-tin bat aldatu egin zituztela noizean bein. Ikusi, adibidez, Mt. 24 ta Lk. 21. Bietan Jerusalem'go porro-

kaketa igartzen da. Lukas'enean, baño, askosaz ere zeaztasun ugaria-goz. Zer esan nai du onek?: Lukas'ek 70 pasata idatzi zuen bere Ebanjelioa. Orregatik aitatzen ditu erromatarrak-eta, Mateo'k; lenago idatzi zulako bere Ebanjelioa, egiten eztuna.

3.—Ebanjelioak eztira biografiak. Ortarako kronoloji-ta jeografiak-eta eman bear lituzke, eta orrelakorik eztago. Orregatik, bada, Ebanjelioak Bernard Shaw'en esaera ta gertaeraen bilduma da Eibar'ko Galdos Txiki'ren ipuien antz geiago dute edozein gizonen bizitzarena baño... Ori, bai, gertaera eta irakaskintza bakoitza bene benetakoak dirala.

4.—Apolojetika aldetik begiratzan ba diegu Ebanjelioei, jakiña, ezin dezaiekegu eman orduko beste edozein isturigille onen baño egitasun aundiagorik.

5.—Auek danak gogoan ditugula, ezin genezake erabilli aurretik emandako sifñispidea zati bakoitza egiztatzeko. Sifñispide orrek bakar bakarrik garbitzen du egiak dirala Kristo'ren egintza berezienak, —mirariak egin zitula, eraill ondoren piztu egin zala-ta—, ez egintza ta irakaskintza bakoitza. Zati bakoitza bereziki egiztatu bear da, 2'garrenean esandakoa egia ba'da.

6.—Azkenean, danen bilduma bat egitearren auxe:

“Jainkoaren pentsamentuak, Jainkoarenak diranez, Jainkozkoak, gogo utsak, mugagabeak, giza adimnarentzat zeinge ta illunak dira. Eta alare, Idazteunean Jainkoaren pentsamentuak gizonarenak bai lirake azaltzen zaizkigu... Jainko Itza'ren gizakundean, Jainkoa ta gizona batu zitezen, gizonak ere lana egin bear izan zun. Kristo'ren gizakundean Mari Birjiña izan zan laguntzalle. Espiritu Santu'arengandik sortu zun Jainko Itza. Era beran, Idazteunean ere, igarleak, apostoluak, ebanjelariak. Espiritu Santu'arengandik artu zuten itza, Jainkoaren pentsamentua. Mariak bezelaxe, idazle auek ere, bere alde-tik, odol aragiak jarri zizkioten Jainko itzari... Orrexegatik zun, bada, Jesus'ek bere Ama'ren antza. Nazaret'eko kaletan ikusten zituztenean biak, esango zuten noski: “Ara, Ama Semeak”. Orixe bera gertatzen zaie igarle ta ebanjelariak erdi zituzten gogokumei ere. Sorkari auek, beraz, nola nai ere, Jainkoa lagun egin zituztenen antza izan bear... Jainko itza izan arren, gizon bakar auen gogokumeak diralako, nai ta naiez, egilleen antz-koak izan bear, Jesus'ek berak ere, Maria'ren antza zun bezelaxe, naiz eta Jainko Semea izateari ez laga” (G. Closen, s.i.'k).